

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЛИМ ЖАНА БИЛИМ БЕРҮҮ МИНИСТРЛИГИ

БЕКИТИЛГЕН
Кыргыз Республикасынын билим
берүү жана илим
министрлиги тарабынан
Приказ №863/1
« 10 » __мая__ 2022г.
Регистрационный №8
Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

**Адистик: 270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана
эксплуатациялоо»**

Адистин квалификациясы – **техник**

Бишкек 2022-ж.

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик билим берүү стандарты) “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык, базалык орто кесиптик окуу жай К.Көльбаев атындагы Бишкек аавтомобиль-жол колледждеги, окуу-усулдук кеңешмеси тарабынан иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- негизги кесиптик билим берүү программасы - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- сабактардын цикли - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- модул - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- компетенция - тийиштүү тармакта кесиптик иш менен алектенүү үчүн зарыл болгон жекече сапаттардын, билимдердин, ыктардын жана көндүмдөрдүн динамикалуу комбинациясы;

- кредит (зачеттук бирдик) - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу уюштуруу-укуктук формасына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-глава. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында лицензиясы жана аккредитациясы бар, уюштуруу-укуктук формасына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5.270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик билим берүүсүнүн программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан окуу.

6. 270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн күндүзгү окуу формасы боюнча ченемдик мөөнөтү жалпы ортобилиминин базасында – 1 жыл 10 ай. Эгерде ушул кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү негизги жалпы билиминин базасында болсо анда ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10 жана 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, ал эми сабактар боюнча баалар кесиптик орто билим берүү жөнүндө документке (дипломго) коюлат.

8. Абитуриентте окууга тапшырууда төмөнкү документтердин бири болуусу тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган жана аралыктан билим берүү технологиялары пайдаланылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120дан кем эмес кредитти (зачеттук бирдикти) түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30дан кем эмес кредитке (зачеттук бирдикке) барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит (зачеттук бирдик) студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган жана аралыктан билим берүү технологиялары пайдаланылган учурданегизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти (зачеттук бирдикти) түзөт.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окутуу жаатындагы максаты болуп гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый-илимий билимдин негиздеринин жаатында, бүтүрүүчүгө тандап алган иш чөйрөсүндө ийгиликтүү иштөөгө мүмкүндүк берүүчү орто кесиптик жактан адистешкен, атайын кесиптик билим алуусу, анын социалдык мобилдүүлүгүнө жана эмгек базарындагы

туруктуулугуна өбөлгө түзүүчү универсалдуу жана кесиптик компетенцияларга ээ болуусуна даярдоо.

270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын инсанды тарбиялоо жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- максаттуулук, уюштуруучулук;
- эмгекчилдик, жоопкерчиликтүүлүк,
- жарандуулук, баймабайлык, айкөлдүк;
- жалпы маданияттуулук деңгээлин жогорулатуу.

12. 270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиктин бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишинин тармагы төмөнкүлөрдү камтыйт:

- инженердик иликтөө, долбоорлоо, куруу, эксплуатациялоо, автомобиль жолдорун жана аэродромдорду баалоо жана реконструкциялоо, жол чарбасынын имараттарды жана курулмаларды тургузуу;
- автомобиль жолдордун жана аэродромдордун инженердик камсыздоо жана жабдуу;
- автомобиль жолдор жана аэродромдор тармагындагы автомобиль жолду, жасалма курулмаларды жана инженердик коммуникацияларды куруу жана пайдалануу үчүн машиналарды, жабдууларды жана технологияларды колдонуу.

13. 270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистигинин бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объектилери болуп төмөнкүлөр саналат:

- инженердик курулмалар (жол жана жол курулмалары, аэродромдор);
- долбоордук жана нормативдүү иш-кагаздар;
- аэродромдордун жана автомобиль жолдорунун курулушунун технологиялык процесстери;
- баштапкы эмгек жааматы.

14. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин түрлөрү болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- автомобиль жолдорун жана аэродромдорду долбоорлоодо жана изилдөөдө катышуу;
- жол-курулуш материалдарын чыгаруу боюнча иштердин уюштуруусунда катышуу;
- автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу иштерине катышуу;
- автомобиль жолдорун жана аэродромдорду эксплуатациялоо иштерине катышуу;
- бир же бир нече кесиптик жумушчулардын ишинин аткаруусу, кызматкердик кызмат орду.

15. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик иштин түрлөрүнө ылайык кесиптик милдеттери:

- автомобиль жолдорду жана аэродромдорду, транспорттук имараттарды, курулмаларды, инженердик системаларды жана жабдууларды долбоорлоо үчүн информациялык жана баштапкы берилиштерди жыйноо жана системалаштыруу;
- жолдун конструктивдик элементтерин жана түйүндөрүн, долбоорлоону автоматташтыруунун стандарттык каражаттарын колдонуп эсептөө жана конструкциялоо;
- долбоордук жана жумушчу техникалык иш-кагаздарын даярдоо, аякталган долбоордук-конструктордук иштерди жасалгалоо;
- иштелип жаткан долбоорлорду жана техникалык иш-кагаздарды тапшырмага, стандарттарга, нормаларга жана эрежелерге, техникалык шарттарга жана башка аткаруучу документтерге дал келүүсүн камсыздоо;
- өндүрүштүк-технологиялык жана өндүрүштүк-башкаруучулук маселелерди чечүү;
- эксперименттик-изилдөөчүлүк маселелерди коё билүү жана аны аткаруу;
- жолдордун, имараттардын, курулмалардын, инженердик системалардын жана жабдуулардын эксплуатациялык маселелерин чечүү.

16. Бүтүрүүчүлөрдүн билимин улантуу мүмкүнчүлүгү.

Кесиптик орто билим берүүнүн **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даярдалат:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүгө;

- 750500 «Курулуш» багыты боюнча тездетилген мөөнөттө жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүгө.

4-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгуу;
- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен рецензиялоо;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана ыктарынын, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;
- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;
- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;
- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү туруктуу негизде текшерип туруу;
- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аларды учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтышы эки багытта ишке ашырылышы керек:

- сабактарды өздөштүрүүсүнүн деңгээлин баалоо;
- **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо»** орто кесиптик билим берүү адистигин негизги кесиптик билим берүү программасын кабыл алуусу боюнча, кесиптик модулдардын компетенцияларын өздөштүрүүдө студенттердин деңгээлин баалоо.

Билим берүү программаларын ишке ашыруучу орто кесиптик билим берүү уюму (педагогикалык кенештин бекиткен токтому менен), студенттердин учурдагы сынак-рейтингдик баалоо системасын негизинде, жарым окуу жылдыкта ишке ашырылат.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы төмөнкү сыноолордон турат: атайын бир сабактан жыйынтыктоочу мамлекеттик экзамен, долбоорлоо жана бүтүрүүчү квалификациялык ишти коргоо.

Окуу планда белгиленген билим алуунун толук курсун аяктоодо бүтүрүүчүнүн эч кандай академиялык карызы жок болсо жыйынтыктоочу аттестацияга киргизилет.

Негизги кесиптик билим берүү программаларына талаптарына ылайык студенттердин учурдагы, орто аралык аттестациялоодо жана бүтүрүүчүлөрдү акыркы күбөлүк алаарда жеке жетишкендиктерин жана этап-этап боюнча тиешелүү компетенттүүлүгүн баалоо иретине карата:

тосуп баа берүү үчүн, даражасын алган билимдерди, көндүмдөрдү жана берилген тапшырмалар, тесттер, бирдик тесттер, баалоо каражаттар базасын түзөт. Билим берүү программаларын ишке ашыруучу орто кесиптик билим берүүчү уюм Негизги баалоо каражаттары иштеп чыгып жана бекитет.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинетинин тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу орто кесиптик окуу жайлар бүтүрүүчүлөрдүн социалдык-инсандык компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюштурууну жана системалык-иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу орто кесиптик окуу жайлар төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;
- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу кесиптик орто окуу жайларынын негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактардын ар бир циклинин вариативдүү бөлүгүнүн үчтөн биринен кем эмес көлөмдө сабактарды камтуусу керек. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу кесиптик орто окуу жайларынын педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу кесиптик орто окуу жайлары төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;
- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;
- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу кесиптик орто окуу жайлары негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен, ар бир окуу сабагын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 60 пайызынан ашпоосу керек.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем болбошу керек.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүндүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде 2 жумадан кем эместе түзүүсү керек.

карата талаптар

29. **270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо»** адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына жана ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 15-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

а) жалпы (ЖК):

ЖК1- өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу методун жана ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК2- стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти жана демилге көтөрүү;

ЖК3- кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу ;

ЖК4- кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу ;

ЖК5- командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6- команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчилик алуу;

ЖК7- жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө адаптациялануу;

ЖК8- чакан жамаат менен уюштуруу-башкаруу иштерине даяр болуу.

Жалпы компетенциялардын тизмеси адистиктин профилине ылайык толукталышы мүмкүн.

б) кесиптик (КК)

- конструктордук

КК1 -конструктордук иш-кагаздарды түзүүчүн, курулмалардын, конструкциялардын, имараттардын чиймелерин окуу жана иштеп чыгуу үчүн тегиздик жана мейкиндик моделдеринин өз ара кесилиштерин геометриялык түзүүнүн негизги закондорун билүүсү

КК2 - автомобиль жолдорорунун жана аэродромдорунун инженердик изилдөөсүн, анын ичинде геодезиялык, гидрометрикалык жана инженердик-геологиялык иштерин кошо аткаруу жөндөмдүүлүгүнө;

КК 3 - конструктордук-технологиялык иш-кагаздарын дайындоо үчүн, чиймелерди жана сүрөттөрдү редакциялоо жана иштеп чыгуу үчүн заманбап каражаттарды пайдалануу жөндөмдүүлүгүнө

КК4- автомобиль жолдорунун жана аэродромдордун унаак курулмаларынын конструктивдик элементтерин долбоорлоо жөндөмдүүлүгүнө;

КК5 - унаа курулмаларынын статикалык жана динамикалык эсептерин заманбап математикалык камсыздоо менен аткаруу;

КК6- курулуш объектисинде колдонулуучу жол-курулуш материалдардын жана түзүмдөрдүн сапатына контроль жүргүзүүнүн жөндөмдүүлүгүнө;

өндүрүштүк-технологиялык:

КК7 - автомобиль жолдордун жана аэродромдордун куруу боюнча аткарылган жумуштарын өткөрүп алуу жана технологиялык процесстерин контроль жүргүзүүсүн уюштуруу жөндөмдүүлүгүнө;

КК 8 - объекти куруу боюнча техникалык документацияны буюртмачыга өткөрүп берүү үчүн иштеп чыгуу жана жүргүзүү жөндөмдүүлүгүнө

КК 9- техникалык – экономикалык көрсөткүчтөрүнүн пайдалануу жана автомобиль жолдорунун жана аэродромдордун эсептерин аткаруу;

КК10 - унаа жолдорун жана курулмаларды техникалык тейлөө жана оңдоодо, пайдаланууда, жана курууда эмгекти коргоо ченемдерин жана өрт коопсуздугунун, өндүрүштүк санитария,

техникалык коопсуздуктун эрежелерин сактоо боюнча иш-чараларды жүзөгө ашыруу жана иштеп чыгуусун уюштуруу жөндөмдүүлүгүнө;

уюштуруу-башкаруу:

КК11- автомобиль жолдорунун жана аэродромдордун кышкы кармоосун уюштуруу боюнча жумуштарын аткаруу;

КК12- өндүрүш боюнча технологиялык процесстердин аткаруу контролдорунун ишинде жана аткарылган иштердин кармоо боюнча кабыл алуусу менен автомобиль жолдорунун жана аэродромдорду оңдоо катышуу;

КК-13 курулуш боюнча автомобиль жолдорунун жана аэродромдордун кабыл алынган долбоордогу өндүрүштүк ишинин технологиялык схемасына дал келүүсүн аткарылган иштеринин уюштуруу жөндөмдүүлүгүнө.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы төмөнкү окуу циклдери үйрөнүүнү карайт:

1. жалпы гуманитардык цикл;
  2. математикалык жана табигый илимдер циклы;
  3. кесиптик цикл;
- жана бөлүмдөр:
4. практика;
  5. жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация;
  6. дене тарбия.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуучу сабактын профилине ылайык келген базалык жогорку билими же орто кесиптик билими бар жана систематикалык түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык иш менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик цикл мугалимдери тиешелүү адистиктеги же тармагы боюнча жогорку кесиптик билимге ээ болушу керек. Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо стажы 10 жылдан ашкан өндүрүшчүлөр эсепке алынат.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу орто кесиптик окуу жайлардын билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 нускадагы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары пайдаланылышы керек.

Билим берүү процессинде окутуунун жана окутуу адабияттарын кесиптик, атайын сабактар жана математика жана табигый илимдер боюнча акыркы 10 жылга чейинкиси, ошондой эле социалдык-гуманитардык жана коомдук-экономикалык илимдер боюнча акыркы 5 жылга чейинкиси колдонулат.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунда колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелерге жана ченемдерге ылайык келген, орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрлөрүн жүргүзүүнү камсыз кылуучу материалдык-техникалык база болушу керек (адистиктердин негизги кесиптик билим берүү программасы үчүн материалдык-техникалык жактан маанилүү камсыздоо көрсөтүлөт, мисалы: полигондор, технологиялык лабораториялар, студиялар ж.б., ошондой эле окутуунун техникалык каражаттары менен жабдылууга карата ченемдик талаптар - студент/компьютер, студент/жабдык катышын сактоо ж.б.).

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлигинин Кабинети аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат. 1 студентке пайдалуу нормативдик маанилүү аянт эки кезметтик сабакты эске алганда - 7м² болушу керек.

**270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги
боюнча программаны ишке ашыруу үчүн
материалдык-техникалык база**

№ п/п	Бөлүмдөрдүн аталышы	Бөлүмдөрдүн саны
1.	Окуу-өндүрүштүк имарат/корпус/. Бардыгы, бирдиктер	1
	Анын ичинде: - кабинеттер	20
	Анын ичинен. адистештирилген	3
	- окуу устаканалар	3
	- лабораториялар	1
	- окуу гараж	1
2.	Спорт комплекси (спорт залы, кеңири профилдеги ачык стадион)	2
3.	Акт залы	1
4.	Китепкана	1
5.	Окуу залы	1
6	ашкана	1
7	медпункт	1

**270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги
боюнча программаны ишке ашыруу үчүн**

**лабораторияларды, кабинеттерди окуу жабдуулары менен материалдык-техникалык жабдуу-
усу**

№п/п	Аталышы	Жабдуулар
1	Орус тили жана адабияты кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, окуу жана маалымдама адабият.
2	Кыргыз тили жана кыргыз адабияты кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, окуу жана маалымдама адабият.
3	Чет тили кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, окуу жана маалымдама адабият.
4	Кыргызстан тарыхы кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, окуу жана маалымдама адабият.
5	социалдык-экономикалык дисциплиналары кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, окуу жана маалымдама адабият.

6	спортзалы	Спорттук жабдыктар, баскетбол щиттер, теннис столдору -3.
7	Экология жана турмуш-тиричилик коопсуздугу кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран, Жарандык коргонуу жана өзгөчө кырдаалдар боюнча стенддер топтому, аскердик даярдыктын негиздери боюнча стенддер топтому.
8	Математика кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, геометриялык телолордун моделдери, квадраттар, циркулдер, маалымдама адабият, магниттик такта, математикалык формулалар менен стенддер.
9	Информатика кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, такта, графикалык окуу иштерин аткаруу үчүн лицензиялык программалык камсыздоо жана нт программалары, программалоо чөйрөсү, графикалык редакторлор бар компьютерлер, принтер, маалымдама материалдар, программалык камсыздоо, мультимедиялык проектор
10	Чийме геометрия жана инженердик графика кабинети	лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран, стенддер, чийме куралдары(цирул, үч бурчтук, штангельцирул, рейшиндер, микрометр, сызгыч), чийме боюнча моделдер, монтаждоо бирдиктери жана деталдары, окуу жана маалымдама адабият, чийме столдор-12
11	Компьютердик класс (компьютердик графика кабинети)	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, такта, Office- программалары, программалоо чөйрөсү, графикалык окуу иштерин жүргүзүү үчүн графикалык редакторлору бар лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютерлер, принтер, мультимедиялык проектор., принтер, мультимедиа проектору.
12	Техникалык механика кабинети	Кол менен берүүнүн моделдери (чынжыр, тиштүү), муфтанын модели, тоголотуучу подшипниктердин топтому, жылма подшипниктердин кыстармалары, машина тетиктеринин топтому, стенддер, макеттер, плакаттар, маалымдама жана окуу адабияты, 30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран.
13	Кабинет - курулуш материалдары Жол курулуш материалдары лабораториясы	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, принтер, мультимедийный проектор, экран, гидравликалык пресс; вакуумдук орнотуу; гидростатикалык шаймандары бар электрондук тараза; цемент эритмеси үчүн аралаштыргыч; кургатуучу шкаф; электр плиткалары; текче барабаны; битумдардын касиеттерин аныктоочу приборлор (кум, цемент, минералдык порошок, шагыл, асфальт бетон үчүн; битумдардын касиеттерин аныктоочу приборлор (пенетррометр, дуктилометр, фраас прибору, Бренкен прибору, "шакек жана шар" прибору, шарттуу илешкектүүлүктү аныктоо үчүн вискозиметр); шагылдын маркасын аныктоо үчүн цилиндрлердин топтому; стандарттуу конус жана техникалык вискозиметр катуулугун аныктоо үчүн; айнек жабдуулардын комплекти (пикнометр, Ле-Шателье прибору, өлчөөчү цилиндрлер ж.б.). маалымдама жана окуу адабияты..
14	Кабинет - инженердик	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, такта, кыртыштын касиеттерин аныктоо боюнча лабораториялык жабдуулар(топурактарды стандарт-

	геология Лаборатория- Инженердик геология	туу тыгыздоочу прибор, Ковалев прибору, кургатуучу шкафтар, электрондук таразалаар, Васильев конустары, Моос шкаласы, минералдардын жана тоо тектеринин коллекциялары, кол менен бургулоо комплекттери ж. б.; топурактардын, тоо тектеринин жана минералдардын үлгүлөрү; окуу-методикалык документтердин комплекти
15	Инженердик геодезия кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран, бригадалардын саны боюнча геодезиялык жабдуулар: электрондук теодолиттер, нивелирлер, тахеометрлер, буссолдар, ориентир-бусолилери, диапазондор, рейки, илгичтер, ленталар, рулеткалар, штативдер; электрондук плакаттардын комплекти; ар кандай масштабдагы окуу карталары (1: 10000 – практикалык сабактар үчүн); өлчөө куралдары: компас, өлчөгүч, геодезиялык сызгычтар, туура-сынан кеткен масштабдар
16	Автомобиль жолдорун изилдөө жана долбоорлоо кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран, электрондук плакаттар топтому; окуу-методикалык документтердин топтому; окуу карталары жана өлчөө куралдары
17	Автомобиль жолдорун куруунун технологиясы жана уюштуруу кабинети	30 орундуу окуучу эмерек комплекти, лицензияланган программалык камсыздоо(жабдуусу) менен компьютер, мультимедиялык проектор, экран, ченемдик адабияттардын комплекти(сыноонун материалдарына жана методдоруна Мост, тш); окуу-методикалык документтердин комплекти – топтогу студенттердин саны боюнча
18	укулкана	3 компьютер, сканер, принтер, методикалык адабият, методикалык иштеп чыгуу

270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродромдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча иштелип чыккан ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты базалык орто кесиптик окуу жайы болгон К.Кельбаев атындагы Бишкек аавтомобиль-жол колледжинде окуу-усулдук кеңешменин отурумунда каралган.

К.Кельбаев атындагы Бишкек автомобиль-жол колледжинин директору,
техника илимдеринин кандидаты,
базалык орто кесиптик окуу жайдын
окуу-усулдук кеңешинин төрагасы _____ Алымкулов А.Ш.

К. Келбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол колледжинин “Автомобиль” бөлүмүнүн башчысы,
ОУКтин төрагасынын орун басары _____ Арымбаев А.А.

К. Келбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол колледжинин директорунун окуу иштери

боюнча орун басары
ОУКтин жооптуу катчысы _____ Алиева А.Ш.

И.Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик
техникалык университетинин
“Ташууларды уюштуруу жана жол коопсуздугу”
кафедрасынын профессору, өнүгүү проректору,
секциянын жетекчиси _____ Торобеков Б.Т.

Н. Исанов атындагы Кыргыз мамлекеттик курулуш,
транспорт жана архитектура университетинин
“Транспорттук жана технологиялык
машиналарды эксплуатациялоо”
кафедрасынын профессору _____ Раджапова Н.А.

Н. Исанов атындагы Кыргыз мамлекеттик курулуш,
транспорт жана архитектура университетинин
колледжинин “Инновациялык технологиялар жана
башкаруу” бөлүмүнүн башчысы _____ Ткачева Б.Т.

К. Көлбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол
колледжинин директордун мамлекеттик тил
боюнча орун басары _____ Сманова К.К.

И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик
техникалык университетинин
“Ташууларды уюштуруу жана
жол кыймылынын коопсуздугу”
кафедрасынын окутуучусу _____ Койчуманов Э.А.

И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик
техникалык университетинин
“Ташууларды уюштуруу жана
жол кыймылынын коопсуздугу”
кафедрасынын башчысы _____ Атабеков К.К.

К. Көлбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол
колледжинин “Унаанын электр жабдыктары жана
автоматика кафедрасынын” башчысы _____ Туратов Р.А

И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик
техникалык университетинин
“Автоунаа” кафедрасынын доценти _____ Дресвянников С.Ю.

К. Көлбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол
колледжинин “Жалпы техникалык илимдер,
жашоо коопсуздугу жана компьютердик техника”
кафедрасынын башчысы _____ Сыдыгалиева Н.Б.

К. Көлбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол колледжинин “Автомобилдер” кафедрасынын башчысы _____ Усенов Т.А.

К. Көлбаев атындагы Бишкек автомобиль – жол колледжинин “Унаадагы курулуш” кафедрасынын башчысы _____ Аубакирова Д.К.
техника илимдеринин кандидаты

Инновациялык технологиялар жана экономика колледжинин ага окутуучусу _____ Бакиров Б.Б.

Бишкек шаарындагы № 100 кесиптик лицейинин окуу-өндүрүш жана методикалык иштер боюнча директордун орун басары _____ Чолпонкулова Ж.А.

Бишкек шаарындагы № 100 кесиптик лицейинин Өндүрүш окутуу боюнча устат _____ Дондошев Т.А.

№25 – жол тейлөө мекемесинин башчысы _____ Сманов Э.М.

Бишкек жүргүнчү ташуу автоишканасынын эксплуатация бөлүмүнүн башчысы _____ Хакимов С.А.

№28 – жол тейлөө мекемесинин Башкы инженери _____ Абдраимов Р.Э.

270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдорду куруу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын ТҮЗҮМҮ

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү		Негизги кесиптик билим берүү программасынын жана анын окуу циклдериинин кредиттердеги көлөмү
		1 жыл 10 ай
1-блок	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табигый илимий цикл III. Кесиптик цикл	99
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 сааттан)	3-5-семестрлер
2-блок	Практика	15
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	6
Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын көлөмү		120

Болжолдуу окуу планы.

Орто кесиптик билим берүү базанын негизинде:

270206 «Автомобиль жолдорун жана аэродомдору куруу жана эксплуатациялоо»

боюнча орто кесиптик билим берүүнүн базалык денгээлине ылайык түзүлгөн.

Квалификациясы: «техник»

Окуу күндүзгү формада жүргүзүлөт.

Окуу туунун нормативдик мөөнөтү: 9-кл. базасында - 2 жыл 10 ай.

11-кл. базасында- 1 жыл 10 ай.

Индекс	Окуу процессиндеги элементтер, сабактардын түрлөрү	Эмгек көлөмү		Семестрлерди болжолдуу бөлүштүрүү			
		Кредиттик	Сааттык	3 сем.	4 сем.	5 сем.	6 сем.
				Жуманын саны			
				15-18	15-18	12-18	9-18
1	Жалпы билим берүү цикли	18	540				
	Базалык бөлүк	15	450				
	Кыргыз тили жана адабияты	3	90	x			
	Орус тили	3	90	x			
	Чет тили	3	90	x			
	Кыргызстан тарыхы	4	120				x
	Манастаануу	2	60		x		
	Элективдүү бөлүк	3	90				
	Жалпы:	18	540				
2	Математика жана табигый илим цикли	6	180				
	Базалык бөлүк	4	120				
	Кесиптик математика	2	60	x			
	Информатика	2	60	x			
	Элективдүү бөлүк	2	60				
	Жалпы:	6	180				
3	Кесиптик цикл	75	2250				
	Базалык бөлүк	35	1050				
1	Чийме геометрия жана инженердик графика	4	120	*			
3	Техникалык механика	4	120	*			
4	Курулуш материалдар	5	150	*			
5	инженердик геодезия	3	90	*			
6	Автомобиль жолдорун издөө жана долбоорлоо	6	180	*			
7	Автомобиль жолдорун куруунун технологиясы жана уюштурулушу	6	180		*		
	Элективдүү бөлүк	40	1200				
	Жалпы:	75	2250				
4	Дене тарбия		2 саат				
5	Практика	15	450				
6	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	6	180				
	Экзамендердин саны (семестрде)			8-10	8-10	8-10	8-

							10
	<i>Курстук, дипломдук иштердин/долбоорлордун саны</i>					x	x
	Билим берүү программасынын жалпы эмгек сыйымдуулугу	120	3600	30	30	30	30